

Familjecentral i Hedemora

Verksamhetsrapport 2008

Foto Elisabeth Willborg

Hedemora kommun
Utbildningsförvaltningen,
elevhälsan
Socialförvaltningen, barn- och ungdomssektionen

Landstinget Dalarna
Hedemora barnavårdscentral och
mödrahälsovård

Verksamhetsidé

Familjecentralen utgör centrum i ett nätverk av tidiga och förebyggande insatser för att främja barns och familjers trygghet och utveckling, där delar av kommunens och landstingets resurser samverkar och samordnas.

Familjecentralen vänder sig till alla barn och föräldrar, vars behov utgör gemensamt fokus för verksamhetens innehåll och där barn och föräldrar ses som resurser i arbetet.

Bakgrund

Familjecentralen i kommunen startades i liten skala i november 2004. Målsättningen under de två första åren var att pröva sig fram i samverkan mellan två huvudmän (landsting och kommun), för att förstärka det generella förebyggande och hälsofrämjande arbetet bland små barn och deras föräldrar.

Redan under 2005 konstaterades att inhyrda lokaler var otillräckliga eftersom antalet besökare ökade allt mer. Verksamheten fanns då tillgänglig under två halvdagar i veckan.

I november 2006 flyttades verksamheten in i fd förskolan Bullerbyn, vilket snabbt fick till följd att verksamheten kunde utvidgas. Bl a utökades öppettiderna med ytterligare en halvdag i veckan och antalet besökare och frekvensen av deras besök har sedan dess successivt ökat.

Under 2007 uppgick antalet besök till hela 1634 för barn och 1540 för föräldrar. Verksamheten omfattade då totalt 116 som besökte verksamheten tillsammans med förälder/rar. Samtidigt utvidgades aktiviteterna med kurser i Babymassage och en sk Språkstuga. Den sistnämnda omfattar nyanlända flyktingar, oftast mödrar med små barn.

Verksamhetsåret 2008 fortsatte omfattningen att öka till att omfatta cirka 140 barn.

Under 2008 erbjöds och genomfördes dessutom föräldrakurser på kvällstid i Familjecentralens regi.

Syfte med verksamheten

Samhällets utveckling ställer nya krav på föräldraskapet, men också på samhällets stöd och service kring barn och familjer. Nuvarande strukturer för detta behöver utvecklas och samordnas i högre utsträckning än vad som sker idag. En väl fungerande Familjecentral ska bidra till detta.

Allt mer forskning visar att det finns mycket stora mänskliga och ekonomiska vinster att göra genom en ökad satsning på ett generellt, tidigt och främjande arbete.

Samverkan genom befintliga resurser hos huvudmännen gör att en liten kommun som Hedemora har stora möjligheter att skapa påvisbara resultat som främjar barn och föräldrar.

Förväntade effekter är bl a:

- att förutsättningarna för barn och ungas framtid förbättras
- att föräldrar känner sig stärkta i sin roll och i samspelet med sina barn
- att verksamheten leder till ett förbättrat resursanvändande eftersom behovet av "åtgärdande insatser" inom skola, socialtjänst, behandling mm minskar
- att familjer med invandrarbakgrund naturligare integreras bland övriga kommunmedborgare

Målsättning

Mål att uppnå i slutet av 2008 var följande:

1. Minst 90 % av besökarna uttalar att de har fått en ökad kunskap om barn och föräldraskap
2. Över 70 % av besökarna uttalar att de kan påverka verksamhetens innehåll och att de känner sig aktivt medverkande
3. Samtliga besökare uttalar att de möts av ett positivt förhållningssätt
4. Antal besökare har ökat med mer än 25 % under året
5. Minst 100 föräldrar har deltagit i föräldrautbildningsprogram
6. Minst 10 % av besökarna har invandrarbakgrund

Resultat och analys

För att mäta delar av måluppfyllelsen har en intervjuenkät bland föräldrarna genomförts. 15 föräldrar valdes ut slumpmässigt och utomstående intervjuare genomförde enkätundersökningen.

1. Har du fått ökad kunskap om barn och föräldraskap?

Huvuddelen av föräldrarna tycker att det stämmer helt eller delvis. Men de uttrycker att det är minst lika viktigt att få träffa andra föräldrar för jämförelser och utbyte av erfarenheter som föräldrar.

Någon saknar de tidigare temadagarna och ser gärna att det återkommer vid vissa tillfällen.

De allra flesta tycker att personalen är lyhörd och lyssnar på behov i frågor som gäller barnen.

Någon tycker att personalen givit svar i form av en åsikt istället för att svara på frågan.

2. Har du själv kunnat påverka och vara delaktig i utformningen av verksamheten?

De allra flesta har känt att de inte har varit delaktiga i utformningen av verksamheten, men att de heller inte har efterfrågat det eftersom det mesta fungerar så som de förväntat sig.

- *"De är väldigt öppna för förslag och lyssnar på idéer"*
- *"Man kan inte alltid få som man själv vill"*
- *"Det är klart man kunnat påverka om man vill, men det är inget jag har försökt med"*

3. Vad anser du om personalens bemötande och förhållningssätt?

Samtliga har svarat *Mycket bra* eller *Bra!*

- *"Toppen, helt underbara. Det är mycket de som gör att man vill komma tillbaka"*
- *"De kommer alltid och välkomnar en."*
- *"De är intresserade. De kommer ihåg alla. Det märks att de arbetat inom barnomsorgen tidigare"*

4. Antal besök

När det gäller besöksfrekvensen så är det enkelt att konstatera att ökningen inte är lika stor som under 2007. Förmodligen var en 25-procentig ökning något orealistisk, men ökningen blev ändå hela 18 %. Det är nog ganska naturligt att det blev en något mera måttlig ökning eftersom lokalerna snart utgör en naturlig begränsning.

Vid flera tillfällen har över 20 barn tillsammans med minst en förälder deltagit samtidigt i verksamheten, vilket gjort att utrymmena använts till bristningsgränsen.

Av föräldrarna är mammorna i tydlig majoritet. Papporna har utgjort 13 %, vilket är en ökning från 10 % 2007.

I statistikbilagan redovisas antalet besökande barn och föräldrar.

Se vidare under statistikbilaga!

5. Föräldrakurser

Två föräldrakurser enligt den sk COPE-modellen (föräldrar till barn i åldern 3-12 år) genomfördes. En kurs genomfördes i centrala Hedemora och en kurs i Vikmanshyttan. Totalt deltog drygt 40 föräldrar, vilket alltså är betydligt färre än antalet enligt målsättningen.

6. Andelen besökare som har invandrarbakgrund

Språkstugan har medfört att andelen besökare med invandrarbakgrund uppgick till cirka 15 %.

Övriga synpunkter och förslag från föräldrarna

De synpunkter som framkommer i enkäten om program, tider och annat kan kortfattat sammanfattas som följande:

- *"gärna något längre öppettid, 3 timmar är lagom"*
- *"inte nödvändigt med teman, gärna bara prata och umgås"*
- *"bra aktiviteter, bl a sångstund"*
- *"behov av mera babymaterial"*
- *"babymassage populärt"*
- *"jättebra med drop in"*
- *"mera öppethållande önskas"*
- *"bäst att förlägga babycafé på förmiddagarna då eventuella syskon är i förskola eller skola"*

Dessutom har tider för sommar- och vinteruppehåll diskuterats med besökarna.

Huvuddelen av barnen som deltar är mellan 0-1 år. Övriga barn som deltar är oftast syskon som medföljer för att delta i aktiviteterna. Föräldraledigheten är det som möjliggör föräldrarnas deltagande och flertalet avslutar också sin medverkan då barnet börjar i förskolan.

De flesta får kännedom och upplysning om Familjecentralen via BVC, men också via föräldrakurser, andra föräldrar eller via kommunens eller landstingets hemsida.

Av enkätsvaren går det att konstatera att föräldrarna anser att medverkande personal/kompetenser - barnmorska, BVC-sköterska, hemterapeut och pedagog - är tillräckligt och annan kompetens har därför inte efterfrågats.

Besöksfrekvensen visar att det mest förekommande är ett besök per vecka. När det gäller föräldrakurser så är erfarenheten att det är ett ganska tålamodsprövande projekt att bygga upp ett regelbundet utbud som kännetecknas av kvalitet och långsiktighet. Det behövs bli en viss omfattning innan kurserna "säljer sig själva".

För 2009 har kommunen avsatt ytterligare medel för "stärkt föräldraskap" vilket blir bättre marknadsföringsmöjligheter och flera utbildare.

Frånsett deltagarna i Språkstugan är de flesta föräldrar som besöker Familjecentralen boende i eller i närheten av Hedemora tätort.

Aktiviteter

Arbetsplan har upprättats terminsvis och innehållit öppethållande och aktiviteter enligt följande:

Öppethållande

Måndag förmiddag	Språkstuga
Måndag eftermiddag	Barn 0-1 år (Babycafé)
Tisdag eftermiddag	Babymassage
Onsdag eftermiddag	Barn 0-5 år
Torsdag förmiddag	Språkstuga
Torsdag eftermiddag	Babymassage
Fredag förmiddag	Barn 0-5 år

Rådgivning och samtal

Besökarna erbjuds möjlighet till samtal med personalen på Familjecentralen, bli BVC/mhv-sköterska, hemterapeut och verksamhetsledare. Det kan gälla medicinska, sociala eller pedagogiska frågor. Kontakt med socialsekreterare erbjuds också ifall det efterfrågas.

Varannan tisdag eftermiddag har verksamhetsledare och BVC-sköterska haft en särskild rådgivningstid för asylsökande.

Språkstugan

Asylsökande småbarnsföräldrar (i första hand ensamstående mödrar) inbjuds till Familjecentralen tillsammans med sina barn (under 4 år) för att umgås och samtidigt under ledning av en lärare undervisas i det svenska språket. Aktiviteten har skett i samarbete med Migrationsverket och Medborgarskolan.

Flera av deltagarna har rest från Långshyttan för att delta.

Totalt har 14 mödrar med barn deltagit.

Babymassage

Föräldrarna till spädbarn erbjuds att kostnadsfritt delta i kurs i babymassage.

Kurserna arrangerades i samarbete med Studieförbundet.

Totalt har 26 föräldrar deltagit tillsammans med sina barn.

Övriga aktiviteter

Särskilda program har erbjudits i samband med påsk, midsommar och inför julen.

Ledning - styrgrupp

En styrgrupp bestående av Kjell Lidholm, barn- och grundskoleförvaltningen (sammankallande), Poran Goodarzi, socialförvaltningen, och Susanne Sjöström Landstinget Dalarna har under året svarat för ledning och samordning av verksamheten, dess ekonomi och fortsatta utveckling. Styrgruppen har biträtts av verksamhetsledare Elisabeth Willborg.

Resurser och kostnader

Ingen gemensam budget finns för verksamheten, utan varje huvudman/partner bidrar enligt följande:

- Sköterska BVC och barnmorskemottagning 2 timmar per vecka – **landstinget**
- Hemterapeut 7,5 timmar i veckan – **socialförvaltningen**
- Verksamhetsledare (förskollärare) 30 timmar i veckan, samt material och vissa verksamhetskostnader – **utbildningsförvaltningen**
- Lokalhyra – **socialförvaltningen**
- Aktivitetsbidrag – se samverkanspartners!

Aktivitetskostnader (netto) = 175 kr per besök

Den totala kostnaden för verksamheten uppgick till cirka 515 000 kr för 2008. Men den egentliga kostnaden (netto) är egentligen lägre eftersom bvc och socialförvaltningen använder del av ordinarie tjänster i Familjecentralen, samt pga av bidrag från Migrationsverket. Den huvudsakliga kostnaden utgörs av en halvtidstjänst som verksamhetsledare samt hyreskostnad på 150 000 kr. Räknat utifrån detta är nettokostnaden cirka 350 000 kr.

140 enskilda barn med förälder har besökt verksamheten under året. Det innebar alltså en kostnad av 2500 kr per barn och förälder.

Antalet besök (barn och medföljande förälder) uppgick till 1994, vilket innebär 175 kr/barn och besök.

Samverkanspartners

- Migrationsverket har via Medborgarskolan bidragit ekonomiskt till den sk "språkstugan". Även en del av kommunens bidrag för asylsökande har använts i verksamheten, bl a för att finansiera del av verksamhetsledartjänsten.
- Studiefremjandet har varit medarrangörer vid vissa aktiviteter, bl a i samband med påsk och i vissa uteaktiviteter samt föräldrakurser
- Medborgarskolan har svarat för språkundervisningen för asylsökande
- Rädda Barnen har bidragit ekonomiskt till inköp av material
- Kommunens arbetsmarknadsenhet och Lärcentrum har haft en praktikplats under en del av året
- Biblioteket har bidragit med barnböcker till verksamheten.

Utvecklings- och förbättringsförslag

- Hur möta behov i kommunens övriga tätorter?
- Vidta åtgärder för att årligen nå minst 100 föräldrar i ett breddat utbud av föräldrakurser.
- Skapa ett långsiktigt samarbetsavtal mellan Landstinget Dalarna och Hedemora kommun gällande fortsatt och utvecklad verksamhet i Familjecentralen.
- Ytterligare studera andra kommuners utveckling av verksamheten, forskningsrapporter etcetera för att åstadkomma ytterligare utveckling och kvalitetsförbättring.
- Ytterligare öka pappornas medverkan.

Ett stort tack till alla som har bidragit till Familjecentralens mycket gynnsamma utveckling under verksamhetsåret 2008!

Kjell Lidholm

Poran Goodarzi

Susanne Sjöström

HEDEMORA HELT OCH HÅLLET

Plats för föräldraskapet

"Det krävs en hel by för att fostra ett barn"

För att må bra behöver barnen föräldrar och andra vuxna som med värme och omsorg skapar trygghet och sätter gränser.

Föräldrar behöver också få vara föräldrar för att må bra.

En trygg uppväxt ökar chansen för att du engagerar dig i andra och gör hållbara val som vuxen.

Att bli älskad och bekräftad på ett positivt sätt som barn minskar risken för att man senare i livet söker bekräftelse på ett negativt sätt.

Bilaga 1

Besöksstatistik 2008

Månad	Verksamhetstillfällen	Antal barnbesök		Antal föräldrabesök	
Januari	Ordinarie verksamhet 10	110		M 81	P 7
	Språkstuga 8	Babymassage 4	67	16	65
Februari	Ordinarie verksamhet 12	145		M 108	P 14
	Språkstuga 8	Babymassage 1	72	4	48
Mars	Ordinarie verksamhet 11	120		M 84	P 16
	Språkstuga 8	Babymassage 2	51	8	33
April	Ordinarie verksamhet 13	140		M 116	P 17
	Språkstuga 8	Babymassage 3	58	18	36
Maj	Ordinarie verksamhet 12	119		M 85	P 7
	Språkstuga 8	Babymassage 3	75	18	50
Juni	Ordinarie verksamhet 4	19		M 17	P 0
	Språkstuga 4	Babymassage 1	44	6	28
Augusti	Ordinarie verksamhet 11	62		M 50	P 5
	Språkstugan 4	Babymassage 1	44	6	28
September	Ordinarie verksamhet 13	180		M 89	P 8
	Språkstugan 9	Babymassage 4	102	24	66
Oktober	Ordinarie verksamhet 10	110		M 79	P 7
	Språkstugan 9	Babymassage 4	93	16	67
November	Ordinarie verksamhet 12	92		M 71	P 9

	Språkstugan 8	Babymassage 3	59	18	39	18
December	Ordinarie verksamhet 6		62		M 42	P 10
	Språkstugan 4	Babymassage 3	24	18	16	18

Totalt 2008	Antal tillfällen i ordinarie verksamhet 114		Antal besök barn 1159		Antal besök föräld 822 100	
	Antal tillfällen Språkstugan	Antal tillfällen babymassage	Språkst 692	Babyma 143	Språkst 476	babyma 152
	78	29	Totalt 1994		Totalt 1550	

Jämförelse 2007	Antal tillfällen i ordinarie verksamhet 120		Antal besök barn 976		Antal besök föräld 938	
	Antal tillfällen Språkstugan	Antal tillfällen babymassage	Språkst 453	Babyma 205	Språkst 397	babyma 205
	69	39	Totalt 1634		Totalt 1540	

Genomsnittligt antal deltagande per ordinarie verksamhetstillfälle under året var: **9 barn och 8 föräldrar.**

Bland föräldrarna utgjorde **papporna 13 %.**

Totalt gjordes 1994 barnbesök, vilket är en ökning med 362 besök i jämförelse med 2007. Antalet föräldrabesök är däremot relativt oförändrat.

Antal enskilda barn som har deltagit tillsammans med förälder: cirka **140**

Det totala antalet besökstillfällen för barn uppgick till 1994, tillsammans med 1550 besök av föräldrar. *(I realiteten ser det ut så att enskild förälder ibland har med fler än ett barn, och i andra fall medföljer båda föräldrarna till ett barn. (Det vanligast förekommande är att en förälder och ett barn besöker verksamheten tillsammans)*

Spädbarnsmassage Sammanställning vår-höst 2008

Antal kurser: 6

Antal kursträffar: 5

Tid/kurstillfälle: 2 timmar

Antal barn totalt: 30

Kommentarer från Utvärderingarna:

Motsvarade kursen dina förväntningar:

Absolut! Det var bättre än jag trodde. Lugnet, kontakten med barnet och rent konkret hur man masserar. Bra instruktör

Ja, jag har kommit närmare mitt barn och får en fin kontakt

Jag har gått kursen med mitt första barn och visste vad som skulle komma och är lika nöjd denna gång

Vad är det viktigaste som hänt dig och din baby sedan kursens början?

Samhörigheten och kontakten

Vi samspelar på ett helt annat sätt jag har lärt mig "läsa" hennes "signaler" bättre

Vi har fått bättre vardags rutiner

Jag känner att jag kan hjälpa till när hon har ont i magen. Vi har ett annat lugn när vi är tillsammans

Hur underlättar instruktören trivseln i gruppen

Man kände sig välkommen och att allt var ok barnskrik, mat osv. Mysigt med prat/fikastunden.

Alla fick talutrymme vid fikat

Hur fick du kännedom om kursen:

Via BVC

Genom Kommunens hemsida

Via Familjecentralen

Från andra föräldrar som gått kursen